

แผนการสอน

หน่วยที่ 5

ชื่อวิชา วงจรไฟฟ้ากระแสตรง

สอนครั้งที่ 5

ชื่อหน่วย วงจรไฟฟ้าแบบขนาน

ชั่วโมง 4

สาระสำคัญ

วงจรขนาน เรียกว่า พาราเรล เซอร์กิต คือการนำเอาตัวต้านทานตั้งแต่สองตัวมาต่อขนานหรือคร่อมกับแหล่งจ่ายแรงดันไฟฟ้า โดยมีแรงดันไฟฟ้าตกคร่อมความต้านทานแต่ละตัวเท่ากันและเท่ากับแหล่งจ่าย

กระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านความต้านทานแต่ละตัวจะไม่เท่ากัน กล่าวคือ ความต้านทานตัวใดมีค่าน้อยจะมีกระแสไฟฟ้าไหลผ่านมาก

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ทั่วไป

1. ศึกษาการต่อวงจรไฟฟ้าแบบขนาน
2. ศึกษาคุณสมบัติของวงจรไฟฟ้าขนาน
3. ศึกษาการคำนวณในวงจรไฟฟ้าขนาน
4. เพื่อปฏิบัติการทดลองวงจรไฟฟ้าแบบขนาน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เขียนรูปวงจรไฟฟ้าแบบขนานได้ถูกต้อง
2. บอกคุณสมบัติของวงจรไฟฟ้าแบบขนานได้
3. สามารถคำนวณหาค่า แรงดัน กระแส ความต้านทาน ในวงจรไฟฟ้าแบบอนุกรมได้ถูกต้อง
4. ต่อวงจรอนุกรมเพื่อวัดแรงดัน กระแส ในวงจรไฟฟ้าขนานได้ถูกต้อง

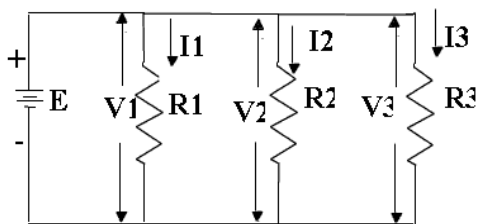

ชื่อหน่วยการสอน

วงจรไฟฟ้าแบบขนาน

การต่อวงจรไฟฟ้าแบบขนาน

วงจรไฟฟ้าที่มีตัวต้านทานตั้งแต่ 2 ตัวหรือมากกว่าต่อขนานหรือตกร่วมกับแหล่งจ่ายไฟฟ้า เรียกว่าวงจรไฟฟ้าแบบขนาน(Parallel Circuit) ดังแสดงในรูปที่ 1

รูปที่1 วงจรไฟฟ้ากระแสตรงแบบขนาน

จากวงจรรูปที่ 1 จะพิจารณาได้ว่าปลายข้างหนึ่งของตัวต้านทาน ตัวที่หนึ่ง R_1 ตัวต้านทานตัวที่สอง R_2 และตัวต้านทานตัวที่ R_3 ต่อเข้าทางด้านขั้วบวก (+) ของแหล่งจ่ายไฟตรง (E) และปลายอีกข้างหนึ่งของต้านทาน ตัวที่หนึ่ง R_1 ตัวต้านทาน ตัวที่สอง R_2 และตัวต้านทานตัวที่ R_3 ต่อเข้าที่จุดเดียวกัน คือ ต่อเข้าทางด้านขั้วลบ (-) ของแหล่งจ่ายไฟตรง (E) ในการต่อวงจรไฟฟ้าลักษณะนี้จะทำให้ค่าของความต้านทานรวมมีค่าเท่ากับผลรวมของส่วนกลับของความต้านทานทุกตัวที่ต่ออยู่ในวงจรรวมกัน แรงดันไฟฟ้าที่ตกร่วม ตัวต้านทานตัวที่ R_1

ตัวต้านทานที่สอง R_2 และตัวต้านทาน ตัวที่ R_3 จะเท่ากันและเท่ากับแหล่งจ่ายไฟตรงเพราะลักษณะนี้คือการนำตัวต้านทานไปต่อคร่อมแหล่งจ่ายไฟตรงจึงทำให้แรงดันไฟฟ้าเท่ากัน และกระแสไฟฟ้ารวมในวงจรเท่ากับกระแสไฟฟ้า ที่ไหลผ่านตัวต้านทานทุกตัวรวมกัน กระแสที่ไหลผ่านตัวต้านทาน แต่ละตัวขึ้นอยู่กับค่าความต้านทาน แต่ละตัวขึ้นอยู่กับค่าความต้านทาน โดยค่าความต้านทานมาก กระแสจะไหลผ่านน้อยถ้าค่าความต้านทานน้อยกระแสไฟฟ้าจะไหลผ่านมาก ค่าความต้านทานเท่ากัน กระแสไฟฟ้า ไหลผ่านเท่ากัน ซึ่งเป็นไปตามกฎของโอห์ม

ในลักษณะของวงจรไฟฟ้าแบบขนาน (Parallel Circuit) จะเห็นได้ว่าเมื่อค่าความต้านทานของตัวต้านทานตัวใดๆในวงจรขนาน (Parallel Circuit) เกิดขัดข้องหรือขาดกระแสก็ยังสามารถไหลผ่านความต้านทานตัวอื่นๆได้เหมือนเดิม

คุณสมบัติของวงจรไฟฟ้าแบบขนาน

1. ค่าความต้านทานรวมของวงจรไฟฟ้าแบบขนาน (Parallel Circuit) มีค่าเท่ากับ ส่วนกลับของความต้านทานรวมของวงจร เท่ากับผลรวมของส่วนกลับของความต้านทานทุกตัวที่ต่ออยู่วงจรไฟฟ้าแบบขนาน

$$\frac{1}{R_T} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3} + \dots + \frac{1}{R_n}$$

2.กระแสไฟฟ้ารวมในวงจร จะเท่ากับกระแสที่ไหลผ่านตัวต้านทานแต่ละตัวรวมกัน

$$I_T = I_1 + I_2 + I_3 + \dots + I_n$$

3.แรงดันไฟฟ้าที่ตกคร่อม ตัวต้านทานแต่ละตัวในวงจรเท่ากัน และเท่ากับแหล่งจ่ายไฟในวงจร

$$E = V_1 = V_2 = V_3 = \dots = V_n$$

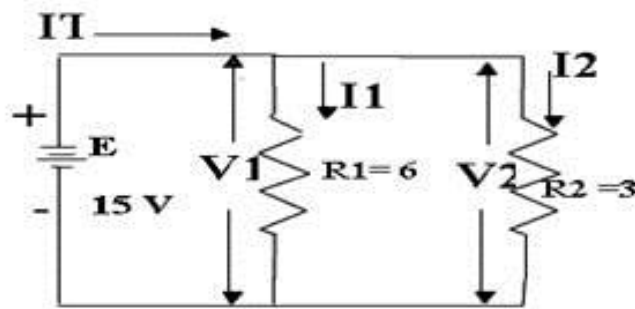
4.ในกรณีที่มีตัวต้านทาน ต่อขนานกันสองตัว ค่าความต้านทานรวมหาได้จาก

$$\frac{1}{R_T} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2}$$

หรือ

$$R_T = \frac{R_1 \times R_2}{R_1 + R_2}$$

ตัวอย่างที่ 1 จงแสดงวิธีการหาค่ากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านตัวต้านทานแต่ละตัวกระแสไฟฟ้ารวม (I_T) และค่าความต้านทานรวม (R_T) ในวงจร เมื่อตัวต้านทาน $R_1 = 6 \Omega$ ตัวต้านทาน $R_2 = 3 \Omega$ และแหล่งจ่ายไฟตรงมีค่าเท่ากับ 15 V

วิธีทำ จากคุณสมบัติของวงจรไฟฟ้าแบบขนาน

สามารถหาค่าความต้านทานรวม R_T จากสูตร

$$R_T = \frac{R_1 \times R_2}{R_1 + R_2}$$

$$R_T = \frac{6 \Omega \times 3 \Omega}{6 \Omega + 3 \Omega} = \frac{18 \Omega}{9 \Omega} = 2 \Omega$$

$\square$ ค่าความต้านทานรวม $R_T = 2 \Omega$

คำนวณหาค่ากระแสไหลผ่าน R_1 คือ I_1 กระแสไหลผ่าน R_2 คือ I_2 และกระแสไฟฟ้ารวม I_T

$$I_1 = \frac{E}{R_1} = \frac{15\text{ V}}{6\ \Omega} = 2.5\text{ A}$$

$$I_2 = \frac{E}{R_2} = \frac{15\text{ V}}{3\ \Omega} = 5\text{ A}$$

$$I_T = I_1 + I_2 = 2.5\text{ A} + 5\text{ A} = 7.5\text{ A}$$

$$I_T = \frac{E}{R_T} = \frac{15\text{ V}}{2\ \Omega} = 7.5\text{ A}$$

□ กระแสไฟฟ้าไหลผ่าน R_T คือ I_T เท่ากับ 2.5 A

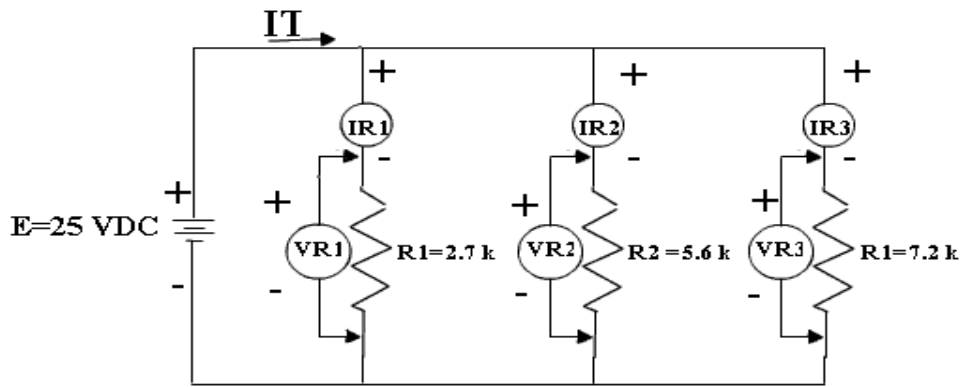
กระแสไฟฟ้าไหลผ่าน R_2 คือ I_2 เท่ากับ 5 A

กระแสไฟฟ้ารวม คือ I_T เท่ากับ 7.5 A

คำนวณหาค่าแรงดันตกคร่อม R_1 คือ V_1 แรงดันตกคร่อม R_2 คือ V_2 และแรงดันไฟฟ้ารวม V_T

จะเห็นได้ว่าแรงดันไฟฟ้าตกคร่อมตัวต้านทานแต่ละตัวรวมกัน จะมีค่าเท่ากับแหล่งจ่ายแรงดันที่จ่ายให้กับวงจร

ตัวอย่างที่ 2 จากวงจร จงหาค่าความต้านทานรวม (R_T) กระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านตัวต้านทานแต่ละตัว (I_{R1} , I_{R2} , I_{R3}) และกระแสไฟฟ้ารวม (I_T)

วิธีทำ

คำนวณหาค่าความต้านทานรวมทั้งหมดของวงจร (R_T) จากสูตร

$$\frac{1}{R_T} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3}$$

$$\frac{1}{R_T} = \frac{1}{2.7 \text{ k}\Omega} + \frac{1}{5.6 \text{ k}\Omega} + \frac{1}{7.2 \text{ k}\Omega}$$

$$\frac{1}{R_T} = 0.37 \text{ k}\Omega + 0.179 \text{ k}\Omega + 0.138 \text{ k}\Omega$$

$$\frac{1}{R_T} = 0.687 \text{ k}\Omega$$

$$R_T = \frac{1}{0.687 \text{ k}\Omega}$$

$$R_T = 1.455 \text{ k}\Omega$$

ค่าความต้านทานรวม (R_T) เท่ากับ $1.455 \text{ k}\Omega$

คำนวณหาค่ากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านตัวต้านทานแต่ละตัว (I_{R1} , I_{R2} , I_{R3}) และกระแสไฟฟ้ารวม (I_T)

$$I_1 = \frac{E}{R_1} = \frac{25 \text{ V}}{2.7 \text{ k}\Omega} = 9.26 \text{ mA}$$

$$I_2 = \frac{E}{R_2} = \frac{25 \text{ V}}{5.6 \text{ k}\Omega} = 4.464 \text{ mA}$$

$$I_3 = \frac{E}{R_3} = \frac{25 \text{ V}}{7.2 \text{ k}\Omega} = 3.472 \text{ mA}$$

$$I_T = I_1 + I_2 + I_3$$

$$I_T = 9.26 \text{ mA} + 4.464 \text{ mA} + 3.472 \text{ mA}$$

$$I_T = 17.196 \text{ mA}$$

$$I_T = \frac{E}{R_T} = \frac{25 \text{ V}}{1.455 \text{ k}\Omega} = 17.182 \text{ mA}$$

หรือ

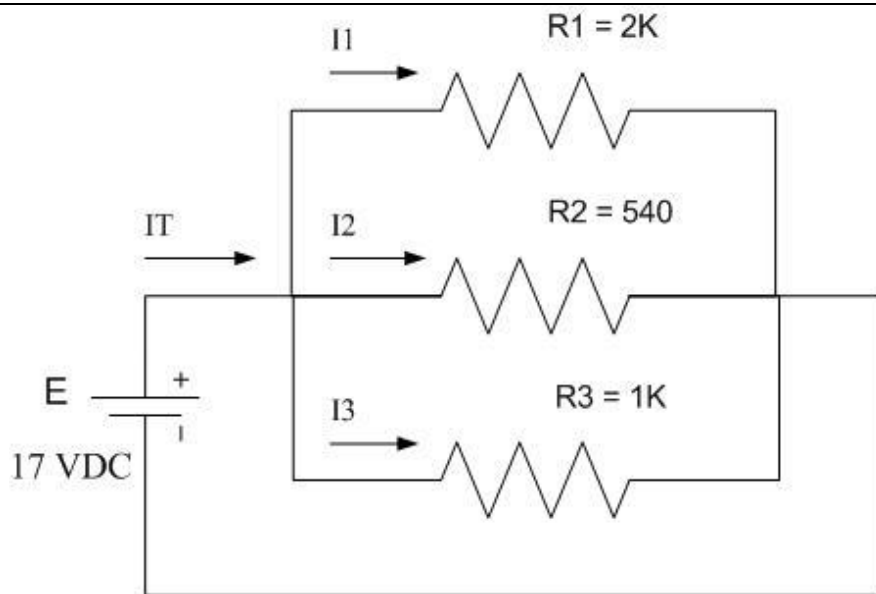
กระแสไฟฟ้าไหลผ่านตัวต้านทาน R_1 เท่ากับ 9.26 mA หรือ ($I_{R1} = 9.26 \text{ mA}$)

กระแสไฟฟ้าไหลผ่านตัวต้านทาน R_2 เท่ากับ 4.464 mA หรือ ($I_{R2} = 4.464 \text{ mA}$)

กระแสไฟฟ้าไหลผ่านตัวต้านทาน R_3 เท่ากับ 3.472 mA หรือ ($I_{R1} = 3.472 \text{ mA}$)

กระแสไฟฟ้ารวมในวงจรมีค่าเท่ากับ 17.196 mA หรือ ($I_T = 17.196 \text{ mA}$)

ตัวอย่างที่ 3 จากวงจร ให้คำนวณหาค่าความต้านทานรวม (R_T) กระแสไฟฟ้า I_1, I_2, I_3 และ I_T

วิธีทำ

คำนวณหาค่าความต้านทานรวม R_T จากสูตร

$$\frac{1}{R_T} = \frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} + \frac{1}{R_3}$$

$$\frac{1}{R_T} = \frac{1}{2 \text{ k}\Omega} + \frac{1}{540 \text{ k}\Omega} + \frac{1}{1 \text{ k}\Omega}$$

$$\frac{1}{R_T} = 0.5 \text{ k}\Omega + 1.85 \text{ k}\Omega + 1 \text{ k}\Omega$$

$$\frac{1}{R_T} = 3.35 \text{ k}\Omega$$

$$R_T = \frac{1}{3.35 \text{ k}\Omega}$$

$$R_T = 0.298 \text{ k}\Omega$$

□ ค่าความต้านทานรวม (R_T) ในวงจรมีค่าเท่ากับ 298Ω

คำนวณหาค่ากระแสไฟฟ้าที่ไหลผ่านตัวต้านทานแต่ละตัว (I_1, I_2, I_3) และกระแสไฟฟ้ารวม

ทั้งหมด (I_T)

$$I_1 = \frac{E}{R_1} = \frac{17 \text{ V}}{2 \text{ k}\Omega} = 8.5 \text{ mA}$$

$$I_2 = \frac{E}{R_2} = \frac{17 \text{ V}}{0.54 \text{ k}\Omega} = 31.48 \text{ mA}$$

$$I_3 = \frac{E}{R_3} = \frac{17 \text{ V}}{1 \text{ k}\Omega} = 17 \text{ mA}$$

$$I_T = I_1 + I_2 + I_3$$

$$I_T = 8.5 \text{ mA} + 31.48 \text{ mA} + 17 \text{ mA}$$

$$I_T = 56.98 \text{ mA}$$

หรือ

$$I_T = \frac{E}{R_T} = \frac{17 \text{ V}}{0.298 \text{ k}\Omega} = 57.04 \text{ mA}$$

กระแสไฟฟ้าไหลผ่านตัวต้านทาน R_1 เท่ากับ 8.5 mA หรือ ($I_{R1} = 8.5 \text{ mA}$)

กระแสไฟฟ้าไหลผ่านตัวต้านทาน R_2 เท่ากับ 31.48 mA หรือ ($I_{R2} = 31.48 \text{ mA}$)

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียนโดยการเข้าแถวแล้วขานชื่อ

2. แจกแบบทดสอบก่อนเรียน
3. ทบทวนก่อนเรียน โดยถามนักเรียนเกี่ยวกับเซลล์ไฟฟ้า การต่อเซลล์ไฟฟ้าอนุกรม/ขนาน/ผสม
4. ครูนำเข้าสู่บทเรียนโดยถามนักเรียนว่า แรงดัน กระแส ความต้านทาน มีความสัมพันธ์กันอย่างไรประกอบการฉายแผ่นใส
5. ครูอธิบายวงจรไฟฟ้าแบบขนานแรงดันพร้อมตัวอย่างการคำนวณ โดยใช้แผ่นใส/ตอบคำถาม
6. ชักถามเกี่ยวกับวงจรไฟฟ้าแบบขนาน กระแสจะไหลอย่างไร/ตอบคำถาม
7. ดูแลควบคุมการจัดแบ่งกลุ่ม
8. สาธิตการปฏิบัติการทดลอง
9. แจกใบงานและควบคุมการปฏิบัติการทดลอง
10. ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปตอบข้อสงสัย
11. ประเมินผลการเรียนของนักเรียนในหน่วยที่ 5 จากแบบทดสอบหน่วยที่ 5
12. มอบหมายงานให้นักเรียนไปศึกษาในหน่วยที่6ต่อไป
13. ครูดูแลการทำความสะอาดจัดเครื่องมือให้เรียบร้อยและปิดห้องปฏิบัติงานเมื่อไม่ใช้

งานที่มอบหมายหรือกิจกรรม (ก่อนเรียน, ขณะเรียน,หลังเรียน)

ก่อนเรียน

ให้ศึกษาและฟังการอธิบาย มอบหมายงานกลุ่มมารายงานหน้าชั้นเรียนเกี่ยวกับ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ

การต่อวงจรขนาน

ขณะเรียน

แบ่งกลุ่มให้นักเรียนปฏิบัติการทดลองต่อวงจรขนาน

หลังเรียน

สรุปเนื้อหาจากที่นักเรียนได้ทดลองหน้าชั้นและประเมินผล

สื่อการเรียนการสอน

จากแผนการสอน ได้กำหนดสื่อการสอนที่ใช้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

หน่วยการสอน	ประเภทสื่อการสอน (สิ่งพิมพ์, โสตทัศน, หุ่นจำลองหรือของจริง)	รหัสของสื่อ

5	<p>หนังสืออ้างอิง</p> <p>ชัยวัฒน์ ลิ้มพรวิจิตรวิไล , สมเกียรติ พึ่ง อาตม์ และ จิราภรณ์ จันแดง ,สมศักดิ์ แสงศรี.วงจรไฟฟ้า กระแสดตรง. : ศูนย์ส่งเสริม-อาชีวะ, 2546.</p> <p>สื่อ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ซีดีการบรรยายเรื่องวงจรขนาน - แบบฝึกหัด	
---	---	--

การประเมินผล	
จากแผนการสอน วัดผลประเมินผล ก่อนการเรียน ขณะเรียน และหลังเรียน	
วิธีการ	โจทย์ปัญหาหรือหลักเกณฑ์
<u>ก่อนเรียน</u>	1. สังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานรายบุคคล/รายกลุ่ม 2. สังเกตและประเมินผลพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
<u>ขณะเรียน</u>	1. ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอธิบายโดยการสาธิตหน้าชั้นเรียน 2. ประเมินตามแบบพฤติกรรมการปฏิบัติงานรายบุคคล/รายกลุ่ม
<u>หลังเรียน</u>	1. ประเมินตามแบบพฤติกรรมการปฏิบัติงานรายบุคคล/รายกลุ่ม 2. ประเมินตามแบบพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

วิธีการ เช่น การสัมภาษณ์, การถามตอบ, การสอบถาม, การทำแบบทดสอบ, การทำแบบฝึกหัด, การรายงานผล, การปฏิบัติงาน, การตรวจสอบผลงาน ฯลฯ

การบูรณาการเชื่อมโยง

สาระการเรียนรู้	การบูรณาการ	กิจกรรม
วงจรรชานาน	คณิตศาสตร์	การคำนวณแรงดันและกระแส
	ภาษาไทย	นำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน

วันที่...../...../..... สอนครั้งที่.....สัปดาห์ที่.....เรื่อง.....

บันทึกหลังการสอน

หลังจากได้ทำการสอนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรพิจารณาสรุปประเมินผลการสอนครั้งนี้โดย
ทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ใช่ หรือ ไม่ใช่ หรือบันทึกให้คำแนะนำเพิ่มเติมก็ได้ พร้อมรายงาน
ตามลำดับชั้น เพื่อได้รับทราบ

รายการหัวข้อประเมิน	ใช่	ไม่ใช่	หมายเหตุ
1. ทำการสอนได้ครบตามวัตถุประสงค์			
2. นำเข้าสู่บทเรียนตรงตามที่กำหนด			
3. สามารถดำเนินการสอนตามแผนการสอน			
4. ใช้สื่อการสอนครบตามแผนการสอน			
5. ใช้คำถามในระหว่างการสอนได้ครบ			
6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....			

บันทึกเพิ่มเติม (ผลการใช้แผนการสอน, ผลการเรียนรู้ของนักเรียน, ผลการสอนของครู)

.....

.....

.....

.....

.....

ความคิดเห็นของหัวหน้าแผนกวิชา

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

ลงชื่อ.....

ผู้สอน

หัวหน้าแผนก